

29/1/84

ELLLENGUATGE

Belleu

L'adverbi *belleu* és un mot propi i gairebé exclusiu del parlar rossellonès i té un significat equivalent a *potser*. La seva condició de mot dialectal fa que no sigui inclòs ni al Diccionari Fabra ni al de la Gran Enciclopèdia, però sí, és clar, al Diccionari Alcover-Moll. Coneixem aquest mot perquè és utilitzat per Massó i Torrents en la inoblidable narració «En Po», una de les més suggestives del bellíssim recull *Croquis pirinencs*, situada a Vernet, al peu mateix del Canigó: *Jo, belleu avui, belleu dins qualque setmana, m'hauran de dur al Campu Santu* (exemple recollit pel Diccionari Alcover-Moll). Segons Coromines, *belleu* és un mot format de *ben* i *lleu* i a més d'ésser corrent en rossellonès apareix també, amb lleugeres variants, en alguns parlars occitans.

Trobem també *belleu* usat profusament en una novella de Josep M. Folch i Torres suara reeditada, *Les aventures del pobre Friquet* (notable pel realisme i per les situacions dramàtiques exemptes de les concessions usuals en les seves altres novel·les del mateix gènere), en boca d'un vell pastor del «català país del Rosselló», del qual Folch i Torres assaja d'imitar el llenguatge: *Ja sé una cosa, belleu! ...que tu no ets pas de per aci, belleu! I, belleu, potser n'hi hagi que no saben el que són llàgrimes. Eis massa mainatge, belleu, per quedar soliu al món. I, encara, pel cap baix, quatre exemples més. Potser costaria de trobar-ne tants en textos autènticament rossellonesos. Sembla ben clar, però, que Folch i Torres, si bé sabia que *belleu* era un mot típic del parlar rossellonès, devia desconèixer la seva significació precisa, car l'usa com un mot purament exclamatiu o interjeccional, contràriament al que s'esdevé en el text de Massó i Torrents, en què *belleu* és usat pròpiament amb el seu sentit de «potser». (Notem, en el segon dels exemples citats de Folch i Torres, precisament l'ús de *potser* després de *belleu*.) Cal recordar que Massó i Torrents, filòleg i excursionista, coneixia bé el parlar rossellonès i procurava transcriure'l fidelment, mentre que Folch i Torres es va limitar a fer-ne una imitació aproximativa, malgrat que es devia basar en els coneixements que en tenia de la temporada d'exili que, de jove, va passar a Perpinyà. De fet, sempre ens ha semblat que la vasta obra literària de Folch i Torres mereix un bon estudi lingüístic, que es revelaria ben interessant.*

Albert Jané